

**Γραφείο Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων
Πρεσβεία της Ελλάδος στη Μαδρίτη**

**Δελτίο Οικονομικών και Επιχειρηματικών
Εξελίξεων στην Ισπανία**

ΜΑΪΟΣ 2025

Επιμέλεια-σύνταξη:

Παντελής Γκάσιος
Χριστίνα Οικονόμου
Αριάδνη Κορμαλή
Εύα Μότσανου

Avda. Dr. Arce 24-28002 Μαδρίτη, <https://www.agora.mfa.gr/ta-grafeia-oikonomikon-emporikon-upotheseon/grafeia-ana-xora/office/840>, ecocom-madrid@mfa.gr

Πληθωρισμός Μαΐου 2025 στην Ισπανία

Σύμφωνα με τα προσωρινά στοιχεία που δημοσίευσε σήμερα το Εθνικό Ινστιτούτο Στατιστικής (INE), ο εναρμονισμένος δείκτης τιμών καταναλωτή στην Ισπανία τον Μάιο τ.ε. διαμορφώθηκε στο 1,9% σε ετήσια βάση, τρία δέκατα χαμηλότερα από τον προηγούμενο μήνα και το χαμηλότερο επίπεδο των τελευταίων επτά μηνών. Εν λόγω τιμή, σύμφωνα με τις προβλέψεις οικονομικών αναλυτών, εμφανίζεται σε ένα πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από περιστασιακές ενεργειακές εντάσεις, προερχόμενες από το black out ηλεκτρικής ενέργειας στις 28/4 τ.ε. το οποίο προκάλεσε άνοδο στην τιμή της ηλεκτρικής ενέργειας τις επόμενες ημέρες. Ωστόσο, αυτή η εφάπαξ ανάκαμψη δεν ήταν αρκετή για να αντιστρέψει την πτωτική πορεία που ακολούθησε η τιμή ηλεκτρικής ενέργειας (ήδη από τα τέλη του 2023), κυρίως χάρη σε ένα ευνοϊκότερο διεθνές πλαίσιο, με το πετρέλαιο σε πτώση και την εξομάλυνση των τιμών του φυσικού αερίου, μετά τις εντάσεις που προκλήθηκαν από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία. Ο δομικός πληθωρισμός, ο οποίος δεν περιλαμβάνει τα φρέσκα τρόφιμα και την ενέργεια, καθώς είναι πιο ευμετάβλητα, έχει επίσης μετριαστεί ελαφρώς στο 2,1%, τρία δέκατα λιγότερο από ό, τι τον Απρίλιο τ.ε.

Από την άλλη πλευρά, αν και ο πυρήνας του πληθωρισμού μετριάστηκε σε σύγκριση με τον προηγούμενο μήνα, εξακολουθεί να είναι υψηλότερος από τον γενικό δείκτη τιμών, φαινόμενο που εξηγείται από τις επίμονες

ανοδικές πιέσεις στις τιμές των υπηρεσιών, αντικατοπτρίζοντας την καθυστερημένη επίδραση της αύξησης των μισθών που παγιώθηκε στις συλλογικές συμβάσεις τους τελευταίους μήνες.

Υπενθυμίζεται ότι τον Μάιο του προηγούμενου έτους, ο πληθωρισμός είχε ανακάμψει για τρίτο συνεχόμενο μήνα, φθάνοντας το 3,6%, παρασυρόμενος από την απροσδόκητη αύξηση των τιμών των τροφίμων και την επίμονη πίεση της τιμής στα καύσιμα. Ωστόσο, οικονομικοί αναλυτές εξηγούν ότι η κατάσταση είναι διαφορετική σήμερα : η συνιστώσα της ενέργειας δεν λειτουργεί πλέον ως πληθωριστικός καταλύτης και παρόλο που οι υπηρεσίες εξακολουθούν να ασκούν πίεση, ο αντίκτυπος της μετριάζεται από τη σταθερότητα των τιμών σε άλλα αγαθά. Με τις τιμές των τροφίμων να σταθεροποιούνται ήδη από το 2022 και 2023, οικονομικοί αναλυτές βλέπουν περιθώρια για τον πληθωρισμό να παραμείνει εντός στόχου της ΕΚΤ, με τον τομέα των υπηρεσιών να εξακολουθεί να αποτελεί μια από τις βασικότερες προκλήσεις για την ισπανική οικονομία.

Χρηματιστήριο

Ο χρηματιστηριακός δείκτης IBEX35 έκλεισε στις 30 Μαΐου στις 14,152.20 μονάδες, καταγράφοντας μηνιαία αύξηση της τάξεως του 6,5 % έναντι των 13,287.80 μονάδων στο τέλος Απριλίου και ξεπερνώντας το κατώφλι των 14.000 μονάδων στις 16/5. Σε ετήσια βάση, ο δείκτης IBEX35 εμφανίζεται αυξημένος

κατά 24,2%, ενώ σε τριμηνιαία βάση έχει καταγράψει άνοδο της τάξεως του 5,8%.

Έγκριση της εξαγοράς της Banco Sabadell από την BBVA από την ισπανική Επιτροπή Ανταγωνισμού

Όπως ανέφεραν στις αρχές Μαΐου εδώ έγκυρες οικονομικές πηγές, στις 30/4 η ισπανική Εθνική Επιτροπή Αγορών και Ανταγωνισμού (CNMC) ενέκρινε την προσφορά εξαγοράς της Banco Sabadell από τον βασικό τραπεζικό Όμιλο BBVA και πλέον η τελική έγκριση της εξαγοράς ευρίσκεται στα χέρια της ισπανικής Κυβέρνησης, η οποία έχει στη διάθεσή της διάστημα έως και 11/2 μήνα προκειμένου να λάβει τελική απόφαση.

Η εν λόγω έγκριση της «εχθρικής» προσφοράς εξαγοράς από πλευράς BBVA για την Banco Sabadell ήλθε ως αποτέλεσμα σχεδόν ενός έτους έρευνας και ανάλυσης από την αρμόδια Επιτροπή Ανταγωνισμού. Ως αντάλλαγμα, η Επιτροπή εισήγαγε στη σχετική διαδικασία σειρά απαιτήσεων, ήτοι «διορθωτικών μέτρων», προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η εξαγορά δεν θα αποβεί εις βάρος των συμφερόντων των καταναλωτών. Η Κυβέρνηση, η οποία θα εξετάσει τώρα πλέον τους όρους της συναλλαγής, έχει τη δυνατότητα να επεκτείνει ή να μειώσει τα εν λόγω μέτρα. Επισημαίνεται ότι η ισπανική Κυβέρνηση έχει επανειλημμένα επικρίνει τον αντίκτυπο της εξαγοράς στις οικονομίες και στην απασχόληση, ιδιαίτερα στις δύο Αυτόνομες Κοινότητες όπου οι δύο οντότητες θα επικαλύπτονταν περισσότερο,

συγκεκριμένα στην Καταλονία και στη Βαλένθια. Σύμφωνα με τις εδώ οικονομικές πηγές, ο Όμιλος BBVA αποδέχεται όλα τα ζητήματα που έθεσε η Επιτροπή Ανταγωνισμού, γεγονός που σημαίνει, σύμφωνα με έγκυρους αναλυτές, ότι η εξαγορά δεν έχει εγκριθεί με όρους, αλλά μάλλον με δεσμεύσεις οι οποίες αποτελούν προϊόν διαπραγμάτευσης με την BBVA.

Η ισπανική ρυθμιστική Αρχή ανταγωνισμού παραδέχεται ότι στην ανάλυσή της έχει εντοπίσει προβλήματα στην εξαγορά, τα οποία σχετίζονται με τις εμπορικές τραπεζικές συνθήκες για τους ιδιώτες, τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους, την αύξηση του οικονομικού αποκλεισμού στις αγροτικές περιοχές, την πιθανή μείωση των διαθέσιμων πιστώσεων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις και την επιδείνωση των συνθηκών που σχετίζονται με τις μεθόδους πληρωμής και τη λειτουργία των ATM. Από την πλευρά του, ο Όμιλος BBVA έχει υποβάλει συνολικά πέντε προσφορές «διορθωτικών μέτρων» στη ρυθμιστική Αρχή κατά τη διάρκεια της μακράς διαδικασίας ανάλυσης, με την CNMC να αποδέχεται ουσιαστικά τις δεσμεύσεις που ανέλαβε η BBVA στην τελευταία της προσφορά, αυστηροποιώντας ωστόσο περισσότερο μια πτυχή αυτής και συγκεκριμένα την πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων σε μεσοπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες πιστώσεις, εξασφαλίζοντας υψηλότερο επίπεδο διαθέσιμων πιστώσεων προς μικρομεσαίους πελάτες, ακόμη και σε εκείνους που έχουν δάνεια και από

ανταγωνιστικές τράπεζες. Επίσης, στην Καταλονία και τις Βαλεαρίδες Νήσους (περιοχές όπου το μερίδιο αγοράς της τραπεζικής οντότητας που θα προκύψει από την εξαγορά θα υπερβαίνει το 30% συνολικά και το 10% στις μικρομεσαίες), ο νέος Όμιλος θα πρέπει να προστατεύει τα δάνεια των μικρομεσαίων επιχειρήσεων που έχουν τουλάχιστον το 50% των πιστώσεων στην BBVA και την Sabadell. Η BBVA δεσμεύεται επίσης να προστατεύει τις βραχυπρόθεσμες πιστώσεις, διάρκειας κάτω του ενός έτους. Επιπλέον, η BBVA δεσμεύθηκε να διατηρήσει τη φυσική της παρουσία σε περιοχές που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις, καθώς σε περιοχές όπου η νέα, συνδυασμένη οντότητα έχει είτε μονοπώλιο, ή δύο με τρεις ανταγωνιστές, ήτοι συνολικά 168 περιοχές. Τέλος, όσον αφορά τις μεθόδους πληρωμής, έχει συμφωνηθεί ότι οι συνθήκες αυτών δεν πρόκειται να επιδεινωθούν, ενώ θα δημιουργηθεί επίσης ένας ειδικός λογαριασμός για ευάλωτους πελάτες. Η διάρκεια των εν λόγω δεσμεύσεων είναι για τρία έτη, ενώ στην περίπτωση των δανείων προς μικρομεσαίες επιχειρήσεις, η διάρκεια μπορεί να παραταθεί για δύο ακόμη έτη, έως το 2030.

Όπως δήλωσε σχετικά ο Carlos Torres Vila, Πρόεδρος της BBVA, μετά την ανακοίνωση της απόφασης της CNMC, «οι δεσμεύσεις που έχουμε αναλάβει προωθούν την οικονομική ένταξη, την εδαφική συνοχή και τις πιστώσεις προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και διατηρούν το επίπεδο του ανταγωνισμού, ειδικά στις περιοχές όπου θα έχουμε

μεγαλύτερη παρουσία, όπως η Καταλονία». Από την πλευρά της, η διοίκηση της τράπεζας Sabadell απέρριψε την απόφαση της CNMC, δηλώνοντας ότι η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε ήταν ανεπαρκής.

Η έγκριση της προσφοράς εξαγοράς της Banco Sabadell από την CNMC, ουσιαστικά φέρνει το ζήτημα για τελική έγκριση στην πλευρά της Κυβέρνησης και συγκεκριμένα στο Υπουργείο Οικονομίας, που έχει στη διάθεσή του ενάμιση μήνα για να καθορίσει τους όρους αυτής. Το Υπουργείο, αφού λάβει επίσημα την σχετική εισήγηση της Επιτροπής, διαθέτει σε πρώτη φάση 15 εργάσιμες ημέρες για να αποφασίσει εάν θα τροποποιήσει ή όχι τα «διορθωτικά μέτρα» που έχει ήδη επιβάλει η ρυθμιστική Αρχή και εν συνεχεία πρέπει να υποβάλει πρόταση στο υπουργικό συμβούλιο για την επέκταση ή τον περιορισμό τους, ενώ το υπουργικό συμβούλιο έχει στη διάθεσή του έναν ακόμη ημερολογιακό μήνα για να λάβει απόφαση, περίπου ως το τέλος Ιουνίου. Σύμφωνα με προκαταρκτικές εκτιμήσεις, η εξαγορά δεν αναμένεται να έχει ολοκληρωθεί νωρίτερα από το προσεχές φθινόπωρο, αφού μετά την ενδεχόμενη κυβερνητική έγκριση θα πρέπει να εγκριθεί το ενημερωτικό δελτίο της της προσφοράς εξαγοράς από την Εθνική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (CNMV), ενώ θα ακολουθήσει περίοδος αποδοχής της προσφοράς, διάρκειας μεταξύ 15 και 70 ημερών, κατά την οποία οι μέτοχοι της Sabadell θα πρέπει να αποφασίσουν εάν θα αποδεχτούν ή όχι την προσφορά.

Εκτίμηση αντίκτυπου αμερικανικών δασμών, διατήρηση προβλέψεων ανάπτυξης – Μείωση φορολογίας νομικών προσώπων

Σύμφωνα με εδώ οικονομικά μέσα, ισπανικό Υπουργείο Οικονομίας, στο πλαίσιο έκθεσης παρακολούθησης του διαρθρωτικού δημοσιονομικού σχεδίου της χώρας στην Ευρ. Επιτροπή, αναθεώρησε στις 30 Απριλίου τις μακροοικονομικές του προβλέψεις χωρίς πάντως να αλλάξει τις εκτιμήσεις για την ανάπτυξη της ισπανικής οικονομίας για το τρέχον και το επόμενο έτος, υπογραμμίζοντας ότι παρά τις αβεβαιότητες που προκάλεσε ο εμπορικός πόλεμος που ξεκίνησε τις τελευταίες εβδομάδες, η ισπανική οικονομία αναμένεται να παραμείνει ανθεκτική. Πιο συγκεκριμένα, σύμφωνα με στοιχεία του Υπουργείου Οικονομίας, το ΑΕΠ αναμένεται να αυξηθεί κατά 2,6% το 2025 και κατά 2,2% το 2026. Οι ρυθμοί αυτοί είναι οι ίδιοι με αυτούς που προβλέφθηκαν τον περασμένο Φεβρουάριο, πριν από την έναρξη των αμερικανικών δασμών, από τους οποίους η Ισπανία φαίνεται ουσιαστικά «απρόσβλητη». Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Υπουργείου Οικονομίας, η μικρή επίπτωση που αναμένεται να έχουν οι αμερικανικοί δασμοί επί της ισπανικής οικονομίας το 2025 αναμένεται να αντισταθμιστούν από αυξήσεις στην εσωτερική ζήτηση, την κατανάλωση, τις επενδύσεις (κατά 5,1% φέτος σύμφωνα με τους υπολογισμούς της Κυβέρνησης) και την απασχόληση, αποτρέποντας έτσι την ανάγκη για αναθεώρηση προς τα κάτω των συνολικών προβλέψεων. Ο Ισπανός

Υπουργός κ. Cuervo δήλωσε σχετικά ότι «η δυναμική της εσωτερικής ζήτησης και των επενδύσεων επιτρέπει την διατήρηση της πρόβλεψης ανάπτυξης στο 2,6% για φέτος». Η ισπανική Κυβέρνηση διατηρεί επίσης τις προβλέψεις της στον τομέα των δημοσιονομικών μεγεθών, καθώς μετά το κλείσιμο του 2024 στο 2,8% του ΑΕΠ (ή 3,2% αν ληφθούν υπόψη οι επιπτώσεις των καταστροφικών πλημμυρών στη Βαλένθια), προβλέπεται ότι το έλλειμμα θα μειωθεί στο 2,5% το 2025 (2,8% με τις επιπτώσεις των πλημμυρών) ενώ το δημόσιο χρέος εκτιμάται ότι θα μειωθεί κατά ένα δέκατο της ποσοστιαίας μονάδας στο 101,7% του ΑΕΠ το 2025, μετά την επίτευξη αναλογίας 101,8% το 2024. Όσον αφορά την αγορά εργασίας, η Κυβέρνηση αναμένει ότι θα δημιουργηθούν 480.000 νέες θέσεις εργασίας ετησίως μέχρι το 2028, ή σχεδόν δύο εκατομμύρια θέσεις εργασίας σε όλη τη διάρκεια αυτής της περιόδου.

Εν λόγω έκθεση παρακολούθησης περιλαμβάνει, εκτός από τα κύρια μακροοικονομικά και δημοσιονομικά μεγέθη, μια σύνοψη των φορολογικών μέτρων που έχουν εγκριθεί τους τελευταίους μήνες και προαναγγέλλει ότι οι νέοι φόροι θα αποφέρουν περίπου 8 δισ. ευρώ ετησίως. Ωστόσο, προβλέπεται και μείωση του φόρου νομικών προσώπων κόστους 2 δισ. ευρώ ετησίως για τα δημόσια Ταμεία οπότε η καθαρή αύξηση θα διαμορφωθεί γύρω στα 6 δισ. Στην έκθεση, ισπανική Κυβέρνηση εξηγεί ότι το δημοσιονομικό κόστος του μέτρου θα ανέλθει σε 500 εκατ. ευρώ κατά το πρώτο έτος

εφαρμογής, αλλά θα φτάσει τα 2 δισ. όταν ολοκληρωθεί πλήρως η εφαρμογή του.

Κατά τις πληροφορίες που προωθήθηκαν στην Ε.Ε., στόχος της μεταρρύθμισης στον φόρο εισοδήματος νομικών προσώπων είναι η ενίσχυση της κεφαλαιοποίησης, ώστε οι επιχειρήσεις να μπορούν να μειώσουν τη φορολογητέα τους βάση και να αυξήσουν τα ίδια κεφάλαιά τους. Παράλληλα, αποσκοπεί στην αύξηση των προσλήψεων σε πλαίσιο τριετίας, μειώνοντας το ποσοστό ανεργίας στο 9,6% το 2026. Το μέτρο προβλέπει, επίσης, μείωση του φορολογικού συντελεστή για τις μικρές επιχειρήσεις με την πάροδο του χρόνου. Συνολικά, τα φορολογικά μέτρα που αναφέρονται στην έκθεση παρακολούθησης του διαρθρωτικού δημοσιονομικού σχεδίου και η άρση των φοροελαφρύνσεων που προωθεί η Κυβέρνηση προσβλέπουν σε αύξηση των δημοσίων εσόδων ύψους 6% το 2025. Αντίστοιχα, το ποσοστό των εν λόγω εσόδων επί του ΑΕΠ αναμένεται να ανέλθει στο 41,3%, γεγονός που θα επιτρέψει τη μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματος το ίδιο έτος στο 2,5% του ΑΕΠ.

Ελληνική συμμετοχή στη μεγάλη Διεθνή Έκθεση SEAFOOD EXPO GLOBAL (Βαρκελώνη, 6 – 8 Μαΐου 2025)

Στο διάστημα 6 - 8 Μαΐου πραγματοποιήθηκε στο Διεθνές Εκθεσιακό Κέντρο της Βαρκελώνης (FIRA Gran Vía), η εξαιρετικά σημαντική για τον παγκόσμιο κλάδο ιχθυερών 31η Διεθνής Έκθεση SEAFOOD EXPO GLOBAL και η παράλληλη Έκθεση

SEAFOOD PROCESSING GLOBAL (για μηχανολογικό εξοπλισμό επεξεργασίας, συσκευασίας ιχθυερών, καθώς και συμπληρωματικά εξαρτήματα και εξοπλισμό, εξοπλισμό ψύξης και κατάψυξης, συστήματα ελέγχου υγιεινής και υπηρεσιών ελέγχου υγείας και ποιότητας κλάδου ιχθυερών). Στην Έκθεση φέτος συμμετείχαν 2.187 εκθέτες από 87 χώρες και 68 εθνικά και περιφερειακά περίπτερα μεταξύ των οποίων το ελληνικό, καταναμετημένοι σε 5 μεγάλες αίθουσες (Halls) του Εκθεσιακού Κέντρου (1, 2, 3, 4 και 5), καθώς και στην "Galleria" μεταξύ αιθουσών 4 και 5, σε συνολική επιφάνεια 51.217 τετρ. μέτρων.

Στους χώρους της FIRA Gran Vía υπήρχαν ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για πραγματοποίηση επιχειρηματικών συναντήσεων, συνεδρίων και ομιλιών. Οι εκτιμήσεις των διοργανωτών ανέφεραν και φέτος αριθμό επαγγελματιών επισκεπτών σε άνω των 35.000. Κατά τη διάρκεια της Έκθεσης 97 διεθνείς εμπειρογνώμονες - στελέχη και σημαντικές προσωπικότητες του κλάδου ιχθυερών παρευρέθηκαν στη Βαρκελώνη προκειμένου να συμμετάσχουν στα 30 ενημερωτικά συνέδρια και ομιλίες που πλαισίωσαν την Έκθεση, με παρουσιάσεις της τρέχουσας κατάστασης της αγοράς, προβλέψεων για τη μελλοντική της πορεία και τις τάσεις της, καθώς και των κύριων προκλήσεων του κλάδου των θαλασσινών όσον αφορά τη βιωσιμότητα και την παγκόσμια οικονομία.

Επισημαίνεται ότι η ευρωπαϊκή έκδοση της SEAFOOD EXPO GLOBAL διοργανώνεται για

τέταρτη συνεχή χρονιά σε ολοκληρωμένη μορφή στη Βαρκελώνη, έπειτα από σειρά ετών που ελάμβανε χώρα στις Βρυξέλλες έως το έτος 2019, αποτελεί δε ορόσημο διεθνώς για την επιχειρηματική συνεργασία και δικτύωση των εταιρειών του κλάδου ιχθυηρών και συναφούς εξοπλισμού και παγκόσμιο πόλο έλξης ειδικών των διαφόρων υποκλάδων της βιομηχανίας ιχθυηρών. Μεταξύ άλλων, εθνικά-περιφερειακά περίπτερα που ξεχώρισαν ήταν της Νορβηγίας, της Δανίας, της Γαλλίας, της Ισλανδίας, της Ισπανίας, της Ελλάδας, της Ιταλίας, της Αργεντινής, της Κίνας, του Εκουαδόρ, του Μαρόκου, της Ολλανδίας, του Βελγίου, της Ισλανδίας, της Ν. Κορέας, της Ινδίας, της Ιαπωνίας, του Περού, της Πορτογαλίας, της Σκοτίας, της Ταϊβάν, της Τουρκίας, των ΗΠΑ, του Καναδά, της Χιλής, του Βιετνάμ, των Νήσων Φερόε, καθώς και των Αυτόνομων ισπανικών Κοινοτήτων Καταλονίας, Γαλικίας, Ανδαλουσίας, Βαλένθια, Αστούριας, Χώρας των Βάσκων, Μαδρίτης (οργάνωση εμπορών Mercamadrid). Η Ελλάδα έλαβε μέρος στη φετινή SEAFOOD EXPO GLOBAL με εθνική συμμετοχή στην αίθουσα 2 στο σκέλος των νωπών και κονσερβοποιημένων ιχθυηρών καθώς και των ετοιμών γευμάτων θαλασσινών, καθώς και με εκπροσώπηση στην αίθουσα 3 (εξοπλισμός και συμπληρωματικές υπηρεσίες). Η εθνική συμμετοχή υλοποιήθηκε από την ΕΛΟΠΥ, με την εξαιρετικού επιπέδου οργανωτική μέριμνα του ιδιωτικού Ομίλου Promo Solution και την στήριξη του ΟΚΑΑ, επιχειρήσεις υπό την

ομπρέλα του οποίου φιλοξενήθηκαν στα εθνικά περίπτερα.

Την ελληνική εθνική συμμετοχή τίμησαν φέτος με την παρουσία τους ο Υφυπουργός Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Χρήστος Κέλλας και ο Γενικός Γραμματέας Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Γεώργιος Στρατάκος, συνοδευόμενοι από συνεργάτες τους. Οι ανωτέρω επισκέφθηκαν τον χώρο της έκθεσης στις 7/5 και περιηγήθηκαν στα ελληνικά περίπτερα, συνοδευόμενοι από τον Πρόεδρο της ΕΛΟΠΥ κ. Τουραλιά και στελέχη της Οργάνωσης, τον Διευθύνοντα Σύμβουλο του ΟΚΑΑ κ. Αποστολάκο, υψηλόβαθμα στελέχη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, καθώς και τον επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ. Επισημαίνεται ότι παρουσία στην φετινή SEAFOOD EXPO GLOBAL είχαν υψηλόβαθμα στελέχη του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (η Επικεφαλής Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Αλιείας και Θάλασσας κα Γιόκαλα, ο Διευθυντής Αλιευτικής Πολιτικής και Αξιοποίησης Προϊόντων Αλιευτικής Παραγωγής κ. Καμπόλης, η Διευθύντρια Υδατοκαλλιεργειών κα Παπαϊωάννου, η Σύμβουλος κ. Πέτρου), ο Πρόεδρος της ΕΛΟΠΥ κ. Τουραλιάς και μέλη του ΔΣ της Οργάνωσης, η Διευθύντρια Επικοινωνίας & Δημοσίων Σχέσεων του ΕΛΟΠΥ κα Μπογδάνου με την πάντοτε καθοριστική συμβολή στην επιτυχή ελληνική παρουσία στην Έκθεση, ο Πρόεδρος του Ισπανο-Ελληνικού Εμπορικού Επιμελητηρίου κ. Παππάς και πλήθος κορυφαίων στελεχών

των συμμετεχουσών ελληνικών επιχειρήσεων. Το ελληνικό περίπτερο κόσμησαν για ακόμη μια χρονιά τα εξαιρετικής ποιότητας εδέσματα με βάση το ψάρι και τα θαλασσινά που ετοιμάζε στο πλαίσιο επαναλαμβανόμενων "live cooking sessions" ο διακεκριμένος Έλληνας Chef κ. Κ. Βασάλος με το επιτελείο του.

Οι Έλληνες εκθέτες που είχαν παρουσία στη φετινή SEAFOOD EXPO GLOBAL / SEAFOOD PROCESSING GLOBAL ήταν οι ακόλουθοι: AVRAMAR (ιχθυηρά ιχθυοκαλλιέργειας), PHILOSOFISH (ιχθυηρά ιχθυοκαλλιέργειας), ΓΑΛΑΞΙΔΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΕΣ (ιχθυηρά ιχθυοκαλλιέργειας), ΙΧΘΥΟΤΡΟΦΕΙΑ ΚΕΦΑΛΟΝΙΑΣ (ιχθυηρά ιχθυοκαλλιέργειας), ΟΚΑΑ (Οργανισμός Κεντρικών Αγορών & Αλιείας), Mare Magnum (ιχθυηρά ιχθυοκαλλιέργειας), Ροκάκης Α.Ε. (νωπά ιχθυηρά, Χανιά), Cosmofish (νωπά ιχθυηρά), Genfroco (νωπά ιχθυηρά), Nikofarm Aquaculture (ιχθυηρά ιχθυοκαλλιέργειας), Stratos (ιχθυηρά ιχθυοκαλλιέργειας), Ι. Bouras Fish (νωπά ιχθυηρά, Καβάλα), Θαλάσσιος Κόσμος (αλιεύματα, γεύματα θαλασσινών, Καρδίτσα), Terra Mare Seafood Theodoridou (νωπά αλιεύματα), Dalga Seafood (ιχθυηρά ιχθυοκαλλιέργειας, τουρκικών συμφερόντων), AquaManager Integrated Information Systems (πληροφοριακά / τεχνολογικά συστήματα παρακολούθησης / ελέγχου θαλάσσιου περιβάλλοντος / αλιείας). Το Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης, όπως κάθε χρόνο, δίνει με πληροφόρηση σχετική με την ελληνική παρουσία και συμμετοχή στην SEAFOOD EXPO GLOBAL σε σειρά κρατικών και

επιχειρηματικών ισπανικών φορέων και επιχειρήσεων, ορισμένοι των οποίων επισκέφθηκαν το ελληνικό εθνικό περίπτερο. Πριν την Έκθεση, το Γραφείο ΟΕΥ προετοίμασε και απέστειλε εξάλλου στους Έλληνες εκθέτες επικαιροποιημένη μελέτη της ισπανικής αγοράς ιχθυηρών. Ο επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ μετέβη στη Βαρκελώνη και επισκέφθηκε την έκθεση την πρώτη και δεύτερη ημέρα διεξαγωγής της (6 και 7/5), συνοδεύοντας τους αξιωματούχους του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ενώ πραγματοποίησε επαφές με το σύνολο των Ελλήνων εκθετών (συμπεριλαμβανομένων ισπανικών θυγατρικών τους λ.χ. περίπτερο εταιρείας ACUIDELTA, θυγατρικής της Γαλαξίδι, στο συλλογικό περίπτερο της Καταλονίας) και των εκπροσώπων των παριστάμενων φορέων, καθώς και συναντήσεις ενημέρωσης αλλά και ανάλυσης τρόπων υποστήριξης των ελληνικών εταιρειών για δημιουργία πρόσθετων επαφών στην εδώ αγορά.

Αίσθηση του επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ είναι ότι οι Έλληνες μετέχοντες έμειναν πολύ ικανοποιημένοι από την παρουσία τους στη φετινή Έκθεση, από το επίπεδο προσέλευσης και γενικότερης οργάνωσης της ελληνικής συμμετοχής. Επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ, στις συζητήσεις του με εκπροσώπους ΕΛΟΠΥ, ΟΚΑΑ και διοργανώτριας εταιρείας Promo Solution, συμφώνησε ότι θα διερευνηθούν τρόποι ακόμη καλύτερης οικοδόμησης της ελληνικής συμμετοχής στη SEAFOOD. Μεταξύ των σκέψεων που συζητήθηκαν ήταν η δυνατότητα οργάνωσης επίσκεψης

ενδιαφερόμενων ελληνικών επιχειρήσεων στην ιχθυόσκαλα της Βαρκελώνης (Mercabarna) στο περιθώριο της επόμενης ελληνικής συμμετοχής στην Έκθεση. Επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ διερευνά με ΕΛΟΠΥ τις δυνατότητες υλοποίησης πρόσθετων προωθητικών δράσεων για τα ελληνικά ιχθυηρά στην Ισπανία, σε συνέχεια αντίστοιχης περσινής διήμερης δράσης προβολής των ελληνικών ψαριών ιχθυοκαλλιέργειας στη Μαδρίτη. Εν κατακλείδι, η συνέχιση της επιτυχημένης παρουσίας της χώρας μας με περίπτερο εθνικού χαρακτήρα στη SEAFOOD εκτιμάται επιβεβλημένη, ενώ η συντονισμένη στήριξη των φορέων και εταιρειών του κλάδου ιχθυηρών επιβεβαιώνεται και από τη φετινή διευρυμένη και απόλυτα επιτυχή εθνική μας συμμετοχή στην Έκθεση.

Η ισπανική Κυβέρνηση επιτυγχάνει έγκριση Διατάγματος για την αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων των αμερικανικών δασμών

Στις 8 Μαΐου, η ισπανική Κυβέρνηση κατόρθωσε οριακά να περάσει από το Κογκρέσο των Αντιπροσώπων Διάταγμα το οποίο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων των πρόσφατων αμερικανικών δασμών στις εισαγωγές που υιοθέτησε η αμερικανική Διοίκηση, εξασφαλίζοντας τελικά κατά την ψηφοφορία την κρίσιμη υποστήριξη του κόμματος Junts. Πιο συγκεκριμένα, έπειτα από τελευταίες, κατ' ιδίαν διαβουλεύσεις με τον διαπραγματευτή της Κυβέρνησης,

Υπουργό Οικονομίας κ. Carlos Cuerdo, το καταλανικό κόμμα Junts επιβεβαίωσε την ψήφο του μόνο μετά την ολοκλήρωση των συζητήσεων. Από την άλλη πλευρά, το αριστερό κόμμα Podemos, θεωρώντας τα μέτρα ανακούφισης ανεπαρκή, απείχε από την ψηφοφορία και ζήτησε την απαλλοτρίωση αμερικανικών κεφαλαίων που έχουν επενδυθεί στην ισπανική αγορά ακινήτων. Το Λαϊκό Κόμμα (PP) καταψήφισε το Διάταγμα και ζήτησε μια συνολική εναλλακτική ενεργειακή και φορολογική στρατηγική. Όπως αναφέρουν εδώ οικονομικά μέσα, το Λαϊκό Κόμμα καταψήφισε το Διάταγμα, ισχυριζόμενο ότι υπήρξε υποτιθέμενη συμφωνία μεταξύ της Κυβέρνησης και των Junts, ώστε οι καταλανικές επιχειρήσεις να διασφαλίσουν πάνω από το 20% των εν δυνάμει ενισχύσεων. Αν και κυβερνητικές πηγές αμφισβητούν το εν λόγω ποσοστό, υποστηρίζουν ωστόσο ότι αυτό θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από το μερίδιο των εξαγωγών της καταλανικής βιομηχανίας προς τις ΗΠΑ σε σχέση με το υπόλοιπο της χώρας.

Το Κογκρέσο των Αντιπροσώπων ενέκρινε, παρ' όλα αυτά με επαρκή πλειοψηφία το πακέτο ενισχύσεων, δανείων, κινήτρων και κρατικών πιστώσεων μέσω του κρατικού Ινστιτούτου Πιστώσεων (ICO), στο οποίο είχε δώσει η ισπανική Κυβέρνηση νομική μορφή με Διάταγμα στις 8 Απριλίου τ.ε., ως μέρος επείγοντων μέτρων για την ενίσχυση του εμπορίου και την αντιμετώπιση της απειλής των αμερικανικών δασμών. Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας ήταν 176 ψήφοι υπέρ, 169

κατά και 4 αποχές. Το πακέτο στήριξης, ύψους 14,1 δισ. ευρώ, αποσκοπεί στον εκσυγχρονισμό της παραγωγικής δομής της χώρας, με ταυτόχρονη άμβλυνση των επιπτώσεων στους πιο ευάλωτους τομείς των ισπανικών εξαγωγών προς ΗΠΑ, μεταξύ των οποίων το κρασί, το ελαιόλαδο και η αυτοκινητοβιομηχανία.

Σύμφωνα με έρευνα που διεξήγαγε ο ισπανικός Οργανισμός εξωστρέφειας, ICEX, οι κύριες ισπανικές εξαγωγικές εταιρείες προς ΗΠΑ - περισσότερες από 1.150 - επισημαίνουν την ανάγκη για λύσεις που θα αντιμετωπίσουν τόσο τις βραχυπρόθεσμες επιπτώσεις των αμερικανικών δασμών, όσο και το ζήτημα της μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης προσαρμογής σε περισσότερο κατακερματισμένο διεθνές εμπορικό περιβάλλον. Το ήμισυ του δείγματος της έρευνας που πραγματοποίησε ο ICEX μεταξύ των ισπανικών εξαγωγικών επιχειρήσεων, προέβλεψε ότι οι αμερικανικοί δασμοί θα έχουν διαρθρωτικό -ήτοι μακροπρόθεσμο- αντίκτυπο και υψηλότερο κόστος για τις επιχειρήσεις από το άμεσο, εκείνο που προκύπτει από τους δασμούς που επιβάλλουν τώρα οι ΗΠΑ. Σύμφωνα με τον ICEX, οι ισπανικές επιχειρήσεις προσδιορίζουν ως βασικά στοιχεία υποστήριξης στην παρούσα φάση την αναζήτηση πελατών σε εναλλακτικές αγορές, την πρόσβαση σε πληροφορίες για νέες αγορές, την υποστήριξη στην επικοινωνία ή το μάρκετινγκ, καθώς και την πρόσβαση σε πηγές χρηματοδότησης.

Διμερές εμπόριο Ελλάδος-Ισπανίας, α' τρίμηνο 2025

Σύμφωνα με τα πλέον πρόσφατα ελληνικά προσωρινά στατιστικά στοιχεία (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) τα οποία επεξεργάστηκε το Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης, η αξία των ελληνικών εξαγωγών προς Ισπανία κατά το α' τρίμηνο του 2025 ανήλθε στο επίπεδο των €422,88 εκ., μειωμένη κατά 1,3% σε σύγκριση με το α' τρίμηνο 2024, όταν είχε ανέλθει σε €428,43 εκ. Από την άλλη πλευρά, οι ελληνικές εισαγωγές από την Ισπανία κατά το α' τρίμηνο 2025 έφθασαν τα €775,79 εκ., αυξημένες κατά 9,59% έναντι του α' τριμήνου 2024, όταν είχαν ανέλθει σε €707,91 εκ.

Εξετάζοντας τα στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ. με βάση τετραψήφιους κωδικούς δασμολογίου, αυξήσεις κατά το πρώτο τρίμηνο 2025 παρουσίασαν οι ελληνικές εξαγωγές κυρίως νωπών ψαριών (ΚΔ 0302, αύξηση 23,6%), λοιπών φρούτων (ΚΔ 0810, αύξηση 33,6%), χαλκοσωλήνων (ΚΔ 7411, αύξηση 31,9%), φύλλων και λεπτών ταινιών αλουμινίου (ΚΔ 7607, αύξηση 65,3%), τυριών (ΚΔ 0406, αύξηση 24,4%), σκουριών, τεφρών και υπολειμμάτων (ΚΔ 2620, αύξηση σχεδόν 4.300%), εντομοκτόνων / ζιζανιοκτόνων (ΚΔ 3808, αύξηση 19,9%). Επισημαίνεται η ισχυρή μείωση, στις υπό εξέταση κατηγορίες, των πιτών και στερεών υπολειμμάτων για ζωοτροφές (ΚΔ 2306, μείωση 49,6%).

Ως αξιοπρόσεκτες εξελίξεις το πρώτο τρίμηνο 2025 θεωρούμε κατ' αρχάς την σχεδόν εξαφάνιση των εξαγωγών μας κατηγορίας μηχανών επεξεργασίας δεδομένων (ΚΔ 8471, μείωση 99,6% σε €201,8 χιλ.), καθώς και τη

συνεχιζόμενη μείωση της αξίας των ελληνικών εξαγωγών ελαιολάδου (συνολικά κατά €22,8 εκατ. έναντι του αντίστοιχου τριμήνου 2024, ήτοι κατά 81%) προφανώς εξαιτίας της ανάκαμψης της ισπανικής ελαιοπαραγωγής. Τέλος, με βάση επίσης τα στοιχεία ΕΛ.ΣΤΑΤ, οι σημαντικότερες κατηγορίες ελληνικών εισαγωγών από Ισπανία το α' τρίμηνο 2025 ήταν οι ακόλουθες: (α) Επιβατικά αυτοκίνητα και άλλα αυτοκίνητα οχήματα κατασκευασμένα κυρίως για τη μεταφορά προσώπων, ΚΔ 8703, €72,06 εκατ. (-27,1%), (β) συσκευές ημιαγωγών, ΚΔ 8541, €44,05 εκατ. (+31.533,5%), (γ) κουστούμια-ταγιέρ, σύνολα, ζακέτες, φορέματα, φούστες, φούστες-παντελόνια ΚΔ 6204, €29,62 εκατ. (+12,9%), (δ) λάδια από πετρέλαιο ή από ασφαλούχα ορυκτά (εκτός από ακατέργαστα λάδια), ΚΔ 2710, €27,25 εκατ. (+36,4%), (ε) εντομοκτόνα / ζιζανιοκτόνα, ΚΔ 3808, €25,64 εκατ. (+64,5%), (στ) κρέατα βοοειδών, νωπά ή διατηρημένα με απλή ψύξη, ΚΔ 0201, €22,84 εκατ. (-14,2%), (ζ) φάρμακα για τη λιανική πώληση, ΚΔ 3004, €20,11 εκατ. (-5,5%), (η) κυκλικοί υδρογονάνθρακες, ΚΔ 2902, €20,04 εκατ. (+315%).

Μεγέθυνση του εμπορικού ελλείμματος της Ισπανίας κατά 86% το α' τρίμηνο 2025 – εκτιμήσεις Τράπεζας Ισπανίας περί περιορισμένων επιπτώσεων εμπορικής πολιτικής ΗΠΑ

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε στις 19/5 το ισπανικό Υπουργείο Οικονομίας,

Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας, το εμπορικό έλλειμμα της χώρας σε ό,τι αφορά τις συναλλαγές αγαθών διευρύνθηκε κατά 86% το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, ανερχόμενο σε 15,1 δισ. ευρώ. Σύμφωνα με το Υπουργείο, η εν λόγω αύξηση έρχεται σε μια περίοδο αυξημένων εντάσεων στο παγκόσμιο εμπόριο και είναι αποτέλεσμα σημαντικής αύξησης των εισαγωγών, κατά 9,3% σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πριν από ένα χρόνο, στα 110,973 δισ. ευρώ. Οι ισπανικές εξαγωγές επίσης αυξήθηκαν, φθάνοντας μάλιστα σε δεύτερο ιστορικά υψηλότερο επίπεδο για την εν λόγω περίοδο, κατά 2,6% στα 95,873 δισ. ευρώ. Λαμβάνοντας υπόψη μόνο τον μήνα Μάρτιο 2025, οι εισαγωγές αυξήθηκαν κατά 18%, ενώ οι εξαγωγές κατά 8,5%, φτάνοντας τα 34,119 δισ. ευρώ.

Σύμφωνα με τα ίδια στοιχεία, το εμπορικό έλλειμμα με τις ΗΠΑ στις συναλλαγές αγαθών έχει διπλασιαστεί σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πέρυσι. Πιο συγκεκριμένα, τον Μάρτιο 2025 οι ισπανικές εξαγωγές αγαθών προς ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 8,7% (στα 1,661 δισ. ευρώ), μια αξιοσημείωτη αύξηση που ενδεχομένως οφείλεται στις πρώιμες εξαγωγές για την αποφυγή των αμερικανικών δασμών. Ωστόσο, οι εισαγωγές ανέκαμψαν πολύ περισσότερο, πάνω από 42% (στα 2,878 δι. ευρώ). Εξετάζοντας ολόκληρο το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, η εικόνα είναι παρόμοια. Συγκεκριμένα, οι εισαγωγές της Ισπανίας από τις ΗΠΑ αυξήθηκαν κατά 21,8% και οι εξαγωγές κατά 2,6%. Το αποτέλεσμα είναι ένα αρνητικό εμπορικό έλλειμμα για την

Ισπανία άνω των 3,92 δισ. ευρώ, κατά 53,8% υψηλότερο από ό,τι το πρώτο τρίμηνο του περασμένου έτους.

Σε επίπεδο ενδοκοινοτικού εμπορίου, πλησίον του 62% των ισπανικών εξαγωγών κατέληξαν στην ευρωπαϊκή αγορά το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, αξίας 59,464 δισ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση μόλις κατά 0,2 ποσοστιαίες μονάδες. Οι ισπανικές εισαγωγές από χώρες της Ε.Ε., από την άλλη πλευρά, αντιπροσώπευαν το 47,8% των συνολικών εισαγωγών κατά την ίδια περίοδο. Η Γαλλία είναι ο κύριος προορισμός για τις ισπανικές εξαγωγές. Στο πρώτο τρίμηνο του έτους, οι ισπανικές εξαγωγές αγαθών προς τη Γαλλία αντιπροσώπευαν το 14,6% του συνόλου, φθάνοντας τα 13,979 δισ. ευρώ, με το εμπορικό πλεόνασμα υπέρ της Ισπανίας να ανέρχεται σε 4,667 δισ. ευρώ, μειωμένο πάντως κατά 25% έναντι της αντίστοιχης περσινής περιόδου, λόγω της σχετικής μείωσης του όγκου εξαγωγών. Η Γερμανία είναι ο δεύτερος μεγαλύτερος προορισμός για τις ισπανικές εξαγωγές, ωστόσο κατά το πρώτο τρίμηνο του τρέχοντος έτους, η Ισπανία κατέγραψε έλλειμμα 2,576 δισ. ευρώ με τη Γερμανία, αυξημένο κατά 60% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος.

Οι κλάδοι με τα υψηλότερα εμπορικά πλεονάσματα για την Ισπανία ήταν τα τρόφιμα, τα ποτά, ο καπνός και τα ημικατεργασμένα προϊόντα (πλην χημικών). Σύμφωνα με το Υπουργείο Οικονομίας, παρ' όλο που το συνολικό εμπορικό ισοζύγιο της Ισπανίας είναι ελλειμματικό σε όρους αγαθών (με την αύξηση των εισαγωγών κατά τους

τελευταίους μήνες να οφείλεται κυρίως στις αυξημένες αγορές ενδυμάτων, ηλεκτρικών συσκευών και πλοίων από την Κίνα και φαρμάκων και φυσικού αερίου από τις ΗΠΑ), τούτο παραδοσιακά αντισταθμίζεται και υπερκαλύπτεται από το ισοζύγιο υπηρεσιών. Σύμφωνα εξάλλου με την ετήσια έκθεση της Τράπεζας Ισπανίας που δημοσιεύθηκε στις 20/5, η ισπανική οικονομία έχει περιορισμένη έκθεση στις ΗΠΑ και, ως εκ τούτου, στην επιθετική εμπορική πολιτική που έχει υιοθετήσει η νέα αμερικανική Διοίκηση. Σύμφωνα με την Τράπεζα Ισπανίας, η ισπανική οικονομία αναμένεται να συνεχίσει να παρουσιάζει ισχυρή ανάπτυξη παρά τα αμερικανικά προστατευτικά μέτρα, μα τις οικονομικές προοπτικές για τα επόμενα τρίμηνα να παραμένουν σχετικά ευνοϊκές. Ωστόσο, η Τράπεζα αναγνωρίζει πως η οικονομική αβεβαιότητα ευρίσκεται στο υψηλότερο σημείο της, αναγνωρίζει. Η Τράπεζα επισημαίνει ότι σε ένα πλαίσιο υψηλής αβεβαιότητας και αστάθειας στις εμπορικές και τις χρηματοπιστωτικές αγορές, είναι άγνωστο το πώς θα ολοκληρωθούν οι διαπραγματεύσεις και τα μέτρα εμπορικών αντιποίνων, πώς οι εταιρείες μπορούν να προσαρμοστούν προσαρμόζοντας τα περιθώρια κέρδους, ανακατευθύνοντας ή αναδιαρθρώνοντας τις προσφορές προϊόντων τους ή πώς θα αντιδράσει η ζήτηση στις υψηλότερες τιμές μόλις εφαρμοστούν οι δασμοί.

Κατά την Τράπεζα Ισπανίας, οι έμμεσες επιπτώσεις των αμερικανικών δασμών θα μπορούσαν να είναι κάπως μεγαλύτερες,

δεδομένου ότι η Ισπανία παράγει και εξαγεί αρκετά ενδιάμεσα αγαθά όπως εξαρτήματα αυτοκινήτων, τα οποία στη συνέχεια πωλούνται στις ΗΠΑ μέσω άλλων ευρωπαϊκών χωρών, όπως η Γερμανία, ενώ επίσης εξαγεί προϊόντα όπως το κρασί και το ελαιόλαδο, η κατανάλωση των οποίων στις ΗΠΑ μπορεί εύκολα να υποκατασταθεί από άλλα εγχώρια αγαθά. Επιπλέον, ο αντίκτυπος που μπορεί να έχει η εμπορική πολιτική των ΗΠΑ αυτό στην τουριστική ζήτηση θα πρέπει σύμφωνα με την Τράπεζα να παρακολουθείται, ιδίως λόγω της ανόδου της αξίας του ευρώ.

Η ετήσια έκθεση της Τράπεζας Ισπανίας, όπως παρατηρούν εδώ έγκυροι αναλυτές, περιλαμβάνει λιγότερες από τις συστάσεις οικονομικής πολιτικής που αποτύπωνε κατά το παρελθόν. Η Τράπεζα επισημαίνει ότι το δημόσιο χρέος παραμένει υψηλό, στο 101% του ΑΕΠ, τέσσερις μονάδες υψηλότερο από ό,τι πριν από την πανδημία και 14 μονάδες υψηλότερο από τον μέσο όρο της ευρωζώνης, ενώ συνιστά αναδιοργάνωση των δαπανών και των εσόδων, επιδιώκοντας την αποτελεσματικότητα και «μια πιο ευνοϊκή συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη. Η Τράπεζα Ισπανίας θεωρεί επίσης ότι η δομή των δαπανών θα πρέπει να αναδιαρθρωθεί με την επιδίωξη μεγαλύτερων δημόσιων επενδύσεων, οι οποίες αυτή τη στιγμή αυξάνονται χάρη στα ευρωπαϊκά κεφάλαια που είναι «προσωρινά», υπενθυμίζει, και ότι μένει να δούμε πώς θα αντικατασταθούν προκειμένου να συνεχιστεί η προώθησή τους.

Η Τράπεζα επιβεβαιώνει στην έκθεσή της ότι η ισπανική οικονομία παραμένει εξαιρετικά δυναμική, βασισμένη στη δημόσια και ιδιωτική κατανάλωση, στις εξαγωγές επιχειρηματικών υπηρεσιών, στις εξαιρετικά διαφοροποιημένες τουριστικές υπηρεσίες που παρέχει η Ισπανία σε ό,τι αφορά τις εποχές, τους προορισμούς και τις προελεύσεις, στη μείωση του κόστους ενέργειας λόγω της μεγάλης ανάπτυξης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, καθώς και σε μια σημαντική αύξηση της απασχόλησης, ιδίως λόγω της άφιξης μεταναστών. Περαιτέρω, η Τράπεζα υπογραμμίζει ότι τα επιτόκια καταναλωτικών, στεγαστικών και εταιρικών τραπεζικών δανείων μειώνονται πιο απότομα στην Ισπανία από ό,τι στην υπόλοιπη ευρωζώνη ως αποτέλεσμα των μειώσεων των επιτοκίων, σε ένα πλαίσιο όπου το χρέος των νοικοκυριών και των επιχειρήσεων είναι κάτω από τα επίπεδα της ευρωζώνης και οι καταστάσεις οικονομικής ευπάθειας έχουν μειωθεί σημαντικά. Υποστηρίζει επίσης ότι έχουν σημειωθεί κέρδη στην ανταγωνιστικότητα που έχουν αντικατοπτριστεί σε ένα βελτιωμένο εξωτερικό πλεόνασμα. Ωστόσο, τονίζει ότι οι διαρθρωτικές προκλήσεις παραμένουν, δημιουργώντας ένα «χάσμα» παραγωγικότητας με την Ευρώπη και ένα χαμηλότερο ποσοστό απασχόλησης. Η Τράπεζα Ισπανίας αναφέρει επίσης ότι οι επενδύσεις σε κατοικίες δεν επαρκούν για να καλύψουν τη ζήτηση, επισημαίνοντας τη στέγαση ως σημαντικό κοινωνικό πρόβλημα,

τονίζοντας ότι το 2024 ένα έλλειμμα 80.000 κατοικιών προστέθηκε στο υπάρχον έλλειμμα των 600.000, επιδεινώνοντας το χάσμα μεταξύ προσφοράς και ζήτησης. Η Τράπεζα επισημαίνει τέλος την αδυναμία των ιδιωτικών παραγωγικών επενδύσεων, οι οποίες είναι ο τομέας στον οποίο η ανάκαμψη έχει καθυστερήσει περισσότερο και εξακολουθεί να βρίσκεται σε επίπεδα χαμηλότερα από ό,τι το 2019.

Η ετήσια έκθεση της Τράπεζας καλεί την Ισπανία να προωθήσει μια φιλόδοξη ατζέντα μεταρρυθμίσεων, όπως αυτή που περιλαμβάνεται στο Σχέδιο Ανάκαμψης, δίνοντας έμφαση στην προώθηση της επιχειρηματικής ανάπτυξης, στη βελτίωση του κανονιστικού και θεσμικού πλαισίου, στην ενίσχυση του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού πλαισίου, στην τόνωση των επενδύσεων και της καινοτομίας και στην ενίσχυση του ανθρώπινου κεφαλαίου. Για το τελευταίο, συνιστά τη βελτίωση των ενεργητικών και παθητικών πολιτικών απασχόλησης. Όσον αφορά τα επιδόματα, αναφέρει ότι πρέπει να διασφαλίζουν επαρκές ποσό, αλλά πρέπει επίσης να συνοδεύονται από κίνητρα για την είσοδο στο εργατικό δυναμικό.

Αποτελέσματα επιχειρηματικής αποστολής στην Ισπανία (25-27 Μαΐου 2025)

Το διάστημα 25-27 Μαΐου τ.ε. πραγματοποιήθηκε επιχειρηματική αποστολή στην Ισπανία (Μαδρίτη), με την συμμετοχή 19 ελληνικών επιχειρήσεων, με επικεφαλής τον

Υφυπουργό Εξωτερικών αρμόδιο για την Οικονομική Διπλωματία και την Εξωστρέφεια κ. Χατζηβασιλείου. Για την διοργάνωση της αποστολής συνεργάστηκαν η Enterprise Greece με τους επιχειρηματικούς φορείς ΕΒΕΑ, ΣΕΒ και ΣΕΒΕ, με την υποστήριξη τόσο του Ελληνο-Ισπανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου και της Eurobank, όσο και του Ισπανο-Ελληνικού Εμπορικού Επιμελητηρίου. Το πρωινό της 26^{ης} Μαΐου ξεκίνησε με επίσκεψη στο ισπανικό Υπουργείο Οικονομίας, Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας, όπου ο κ. Υφυπουργός πραγματοποίησε διμερή συνάντηση με την Υφυπουργό, αρμόδια για το Εμπόριο κα Amparo López. Κατά την συνάντηση, αφού έγινε σύντομη αναφορά στο πλαίσιο των διμερών οικονομικών και εμπορικών σχέσεων, οποίο χαρακτηρίστηκε ικανοποιητικό μεν, με πολλά περιθώρια βελτίωσης δε, παρατέθηκαν μεταξύ άλλων εκατέρωθεν ζητήματα που αντιμετωπίζουν επιχειρηματικοί Όμιλοι εκάστης χώρας που επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στην άλλη, παρά το γεγονός ότι το επίπεδο συνεργασίας σε διμερές επίπεδο αλλά και σε επίπεδο Ε.Ε. είναι εξαιρετικό. Ελληνική πλευρά ζήτησε τέλος υποστήριξη της Ισπανίας στην ελληνική υποψηφιότητα κατά την επικείμενη ψηφοφορία για ανάδειξη νέου Γεν. Γραμματέα στον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού.

Εν συνεχεία, στις 11 το πρωί ξεκίνησε σε αμφιθέατρο της Συνομοσπονδίας Επιχειρηματικών Ενώσεων Ισπανίας (CEOE), διμερές επιχειρηματικό φόρουμ με τη συμμετοχή περίπου 120 ατόμων,

εκπροσώπων του επιχειρείν των δύο χωρών, καθώς και προσωπικοτήτων του διπλωματικού και οικονομικού γίνεσθαι της Ισπανίας. Το πάνελ ομιλητών του φόρουμ άνοιξαν με εισαγωγικούς χαιρετισμούς η Πρόεδρος της Επιτροπής Διεθνών Σχέσεων της CEOE κα Blanco, η Α' Αντιπρόεδρος του ΕΒΕΑ κα Κουνενάκη Εφραίμογλου, ο Διευθυντής Διεθνών Σχέσεων του Επιμελητηρίου Ισπανίας κ. Montalvo και η Διευθύντρια Διεθνών Σχέσεων του ΣΕΒ κα Μακρυγιάννη, οποία προέβη σε σύντομη παρουσίαση των 19 συμμετεχουσών ελληνικών εταιρειών. Ακολούθησαν οι εναρκτήριοι ομιλίες των δύο Υφυπουργών, στις οποίες τονίστηκαν οι ισχυροί διμερείς πολιτικοί και οικονομικοί δεσμοί, όπως και οι προοπτικές περαιτέρω ενίσχυσής τους, δεδομένου και του ότι οι δύο χώρες ευρίσκονται στα δύο «άκρα» της μεσογειακής λεκάνης. Ισπανίδα Υφυπουργός αναφέρθηκε σε ισχυρές δυνατότητες συνεργασιών ιδιαίτερα τομείς υποδομών, διαχείρισης υδάτων και απορριμμάτων, υπηρεσιών / τουρισμού, δημιουργίας κοινοπραξιών και από κοινού δραστηριοποίησης στη Λατινική Αμερική. Κύριος Υφυπουργός αναφέρθηκε σε προοπτικές επενδυτικής συνεργασίας, δεδομένων των επενδυτικών ευκαιριών που παρουσιάζει η Ελλάδα, τόσο σε παραδοσιακούς, όσο και, ιδιαίτερα, σε «νέους» και καινοτόμους κλάδους με έμφαση στην τεχνολογία. Ακολούθησαν σύντομες παρουσιάσεις αφ' ενός από την Διευθύντρια της Enterprise Greece κα Τρυποσκούφη σχετικά με τις εξελίξεις της ελληνικής

οικονομίας σε ό,τι αφορά την ανάπτυξη, το διεθνές εμπόριο και τις ξένες επενδύσεις και αφ' ετέρου του επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ σχετικά με το διμερές εμπόριο, τις επενδύσεις και τους κλάδους προτεραιότητας με προοπτικές περαιτέρω ανάπτυξης. Ακολούθησε σύντομος χαιρετισμός του Προέδρου του Ελληνο-Ισπανικού Επιμελητηρίου κ. Κόκκινου και παρουσιάσεις δύο "success stories", συγκεκριμένα του ισπανικού Ομίλου Iberdrola που δραστηριοποιείται μακρόθεν και με επιτυχία στην Ελλάδα στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, από τον Πρόεδρο της Iberdrola Renovables Internacional κ. Oriol Hoyos, καθώς και του ελληνικών συμφερόντων Ομίλου Acuidelta που δραστηριοποιείται επιτυχώς στην Ισπανία στον τομέα της ιχθυοκαλλιέργειας, από τον Οικονομικό και Διοικητικό Διευθυντή κ. Σμπόνια.

Το φόρουμ ακολουθήθηκε από δεξίωση επιχειρηματικής δικτύωσης μίας περίπου ώρας, ενώ στις 13:30 ξεκίνησε, σε δύο αίθουσες της CEOE, η διεξαγωγή προκαθορισμένων διμερών επιχειρηματικών συναντήσεων, τις οποίες ετοίμασε το Γραφείο ΟΕΥ για τις 19 συμμετέχουσες ελληνικές εταιρείες. Σύμφωνα με την καταγραφή του Γραφείου ΟΕΥ, από τις αρχικά προγραμματισμένες 142 συναντήσεις υλοποιήθηκαν οι 134. Ωστόσο, δεδομένου ότι πραγματοποιήθηκαν επίσης αρκετές συναντήσεις πρόσθετες από ισπανικές εταιρείες που προστέθηκαν την τελευταία στιγμή, «εκτός προγράμματος», εκτιμάται ότι ο τελικός αριθμός συναντήσεων υπερέβη

ελαφρώς τις 150. Σημειώνεται ότι για την προετοιμασία και την εκτέλεση του προγράμματος προκαθορισμένων συναντήσεων εργάστηκε εντατικά και εξαιρετικά αποδοτικά ολόκληρη η ομάδα του Γραφείου ΟΕΥ, αποτελούμενη πέραν του επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ από την κα Οικονόμου (ΓΟΕΥ Β'), την κα Κορμαλή (Επιστ. Συνεργάτη) και την κα Μότσανου (ασκούμενη Erasmus), ενώ εξαιρετική ήταν η συνδρομή των στελεχών των συνεργαζόμενων ελληνικών φορέων. Οι επιχειρηματικές συναντήσεις ολοκληρώθηκαν περί τις 16:10, οπότε τα μέλη της αποστολής αναχώρησαν για το Επιμελητήριο Μαδρίτης.

Στο Επιμελητήριο Μαδρίτης, το οποίο ετοίμασε υποδοχή με σύντομη δεξίωση επιχειρηματικής δικτύωσης με μέλη του (ισπανικές επιχειρήσεις) σε κτίριό του στο παλαιό κέντρο της Μαδρίτης (Palacio de Santoña), ο κ. Υφυπουργός πραγματοποίησε κατ' αρχάς συνάντηση με τον Πρόεδρό του κ. Ángel Asensio, κατά την οποία συμφωνήθηκε να καταβληθεί προσπάθεια για διοργάνωση επιχειρηματικής αποστολής στην Αθήνα από το Επιμελητήριο Μαδρίτης στο άμεσο μέλλον, ενώ επισημάνθηκε ανάγκη δημιουργίας επιχειρηματικών κοινοπραξιών με στόχο την από κοινού δραστηριοποίηση τόσο στο χώρο της Λατινικής Αμερικής, όσο και στον χώρο των Βαλκανίων. Ως κλάδοι με ιδιαίτερες προοπτικές διμερούς συνεργασίας τονίστηκαν από κ. Υφυπουργό ο ενεργειακός (με έμφαση στο γεγονός ότι η Ελλάδα έχει καταστεί κόμβος και παράγοντας ενεργειακής ασφάλειας στην ευρύτερη περιοχή της

Ανατολικής Μεσογείου), οι υποδομές, η τεχνολογία πληροφορικής και η τεχνητή νοημοσύνη, οι υπηρεσίες logistics. Τονίστηκαν επίσης, από πλευράς Αντιπροέδρου ΕΒΕΑ κας Κουνενάκη Εφραίμογλου, οι προοπτικές μεγαλύτερης συνεργασίας των δύο Επιμελητηρίων, οποία έχουν μακρά και άκρως εποικοδομητική σχέση, ιδιαίτερα σε κλάδους που σχετίζονται με τις νέες και καινοτόμες τεχνολογίες και τις νεοφυείς επιχειρήσεις. Ακολούθησε η προαναφερόμενη σύντομη δεξίωση δικτύωσης και η ελληνικά αποστολή αναχώρησε.

Στις 18:00, κ. Υφυπουργός, συνοδευόμενος από την Πρέσβυ κα Μπαλτά, τον Σύμβουλο Δημόσιας Διπλωματίας της Πρεσβείας Μαδρίτης κ. Τσαρούχη και στελέχη του Γραφείου του, απηύθυνε ομιλία με θέμα "Geopolitical turbulence: reshaping Greek and European Economy", στο εγνωσμένου κύρους ισπανικό "think tank" Βασιλικό Ινστιτούτο Elcano για Διεθνείς και Στρατηγικές Μελέτες, οποία διοργανώθηκε με πρωτοβουλία της Πρεσβείας, σε συνεννόηση με Γραφείο κ. Υφυπουργού και συνεννοήσεις Πρεσβείας και Γραφείου Δημόσιας Διπλωματίας με την Διεύθυνση του Ινστιτούτου (κ. Charles Powell και απευθύνθηκε στο κοινό του Elcano, με παρουσία αρκετών προσωπικοτήτων του πολιτικού γίνεσθαι της Ισπανίας.

Το πρωινό της 27ης Μαΐου, επικεφαλής Γραφείου ΟΕΥ συνόδευσε εκπροσώπους ελληνικών επιχειρήσεων, μαζί με τους εκπροσώπους της Enterprise Greece και του

ΕΒΕΑ, στο Επιστημονικό Πάρκο της Μαδρίτης (<https://frcm.es>), οποίο στεγάζεται στο Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Κοινότητας Μαδρίτης, όπου, τα στελέχη του, στη διάρκεια της επίσκεψης, διάρκειας μίας ώρας περίπου, παρουσίασαν τις δραστηριότητες του Πάρκου ως εκκολαπτηρίου και επιταχυντή περίπου 80 νεοφυών επιχειρήσεων, δείχνοντας και συγκεκριμένα παραδείγματα επιτυχημένων επιχειρήσεων, με έμφαση επίσης στις δυνατότητες ανάπτυξης συνεργασιών με οικοσυστήματα άλλων χωρών, ιδιαίτερα στο πλαίσιο της Enterprise Europe Network. Επιπλέον, Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης οργάνωσε επίσκεψη της Αντιπροέδρου του ΕΒΕΑ κας Κουνενάκη Εφραίμογλου, το ίδιο πρωινό, στην Θερμοκοιτίδα / οικοσύστημα καινοτομίας της Μαδρίτης La Nave (<https://www.lanavemadrid.com>), όπου ξεναγήθηκε από την Διευθύντρια της Θερμοκοιτίδας κα Elbaille Mur, ενώ επίσης συζητήθηκαν προοπτικές συνεργασίας δεδομένου ότι La Nave μετέχει στα ίδια διεθνή τεχνολογικά δίκτυα με την Θερμοκοιτίδα Θ.Ε.Α. του ΕΒΕΑ. Αμφότερες ανωτέρω συναντήσεις διευθετήθηκαν κατόπιν συνεννοήσεων Γραφείου ΟΕΥ με υπεύθυνο Υπηρεσίας Προσέλκυσης Επενδύσεων Δήμου Μαδρίτης, κ. Juárez.

Συνολικά, αποτυπώθηκε θετική εντύπωση από τον αντίκτυπο της ελληνικής επιχειρηματικής αποστολής στην Ισπανία, πρώτης σε τέτοια κλίμακα εδώ και πολλά χρόνια, με την συνεργασία όλων των σημαντικών επιχειρηματικών και θεσμικών

φορέων των δύο χωρών, τόσο από πλευράς ουσίας- δημιουργίας προοπτικών συνεργασιών για τις συμμετέχουσες ελληνικές επιχειρήσεις, όσο και από πλευράς εντυπώσεων, δεδομένου ότι καλύφθηκε αρκετά εκτεταμένα από τον ισπανικό Τύπο. Ως θετικό αξιολογούμε το γεγονός ότι, παρά την περιορισμένη οργανωτική συνδρομή -πέραν της παραχώρησης του χώρου- της CEOE, επετεύχθη ικανοποιητικό επίπεδο επαφών και συνθηκών που μπορούν να οδηγήσουν σε εδώ συνεργασίες για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Τέλος, σε κάθε περίπτωση, εκτιμάται ότι η άρτι ολοκληρωθείσα αποστολή «ανοίγει τον δρόμο» και για άλλες, ανάλογης κλίμακας δράσεις επιχειρηματικής προβολής της Ελλάδας στην φιλική επιχειρηματικά και με πολλές δυνατότητες διεθνούς δικτύωσης, φίλη χώρα Ισπανία.

Έκδοση δεκαετών ομολόγων από το ισπανικό Δημόσιο

Το ισπανικό Δημόσιο εξέδωσε, στην τρίτη του φετινή απόπειρα δεκαετούς κοινοπρακτικού ομολογιακού δανεισμού, κρατικά κοινοπρακτικά ομόλογα συνολικής αξίας 13 δισ. ευρώ, με όλες τις δημοπρασίες που είχαν προγραμματιστεί για τον Μάιο να έχουν ολοκληρωθεί. Όπως ανέφεραν εδώ οικονομικές πηγές, η ζήτηση των επενδυτών για τα εν λόγω ισπανικά ομόλογα ανήλθε σε 120 δισ. ευρώ, γεγονός που, σύμφωνα με έγκυρους αναλυτές, δηλώνει την εμπιστοσύνη των επενδυτών σε αυτά και συμβάλλει στη διατήρηση του ομολογιακού κουπονιού σταθερού στο 3,2%. Σύμφωνα με

την Γενική Γραμματέα Δημόσιου Ταμείου και Διεθνών Χρηματοδοτήσεων του Υπουργείου Οικονομίας, Εμπορίου και Επιχειρηματικότητας κα Paula Conthe, «η εμπιστοσύνη των επενδυτών στην ισπανική οικονομία επιτρέπει στην Κυβέρνηση να προχωρήσει με την υλοποίηση του σχεδίου χρηματοδότησης του Κράτους, το οποίο περιλαμβάνει φέτος καθαρές εκδόσεις συνολικού ύψους 66 δισ. ευρώ, με επίκεντρο κυρίως το μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο χρέος (ύψους 55 δισ. ευρώ).

Όπως παρατηρούν εδώ οικονομικοί αναλυτές, «σε ένα διεθνές περιβάλλον όπου η προστατευτική πολιτική των ΗΠΑ θεωρείται η κύρια απειλή για την παγκόσμια ανάπτυξη και τη δημοσιονομική βιωσιμότητα, οι επενδυτές συνεχίζουν να θεωρούν την ισπανική οικονομία ως μία από τις πιο ανθεκτικές παγκοσμίως».

Σε αυτό το πλαίσιο, σύμφωνα με τις ίδιες ανωτέρω πηγές, η ζήτηση για ισπανικούς τίτλους χρέους παραμένει ισχυρή, ανερχόμενη κατά την παρούσα έκδοση στα 120 δισ. ευρώ, πλησιάζοντας το ιστορικά υψηλό των 139 δισ. ευρώ που είχε καταγραφεί τον παρελθόντα Ιανουάριο, έναντι αξίας έκδοσης δεκαετών ομολόγων της τάξεως των 15 δισ.. Η συμμετοχή των ξένων επενδυτών παρέμεινε σημαντική, ανερχόμενη σε 87,4% του συνόλου. Η έντονη ζήτηση επέτρεψε χαμηλότερο κόστος δανεισμού, που ισοδυναμεί με απόδοση του ομολόγου ύψους 3,23%, χαμηλότερη από την αντίστοιχη απόδοση 3,47% που είχε σημειωθεί ένα χρόνο

νωρίτερα. Το ετήσιο κουπόνι των δεκαετών ομολόγων της τρέχουσας έκδοσης ανέρχεται σε 3,2%, σε σύγκριση με 3,15% για την έκδοση του Ιανουαρίου.

Σημειώνεται ότι, σε αντίθεση με τις παραδοσιακές δημοπρασίες κρατικών χρεογράφων, οι κοινοπρακτικές εκδόσεις πραγματοποιούνται εκτός του συνήθους χρονοδιαγράμματος, με τη συνεργασία ομάδας τραπεζών που τοποθετούν το χρέος απ' ευθείας στους επενδυτές και που στην συγκεκριμένη περίπτωση περιέλαβε τις τράπεζες Barclays, BBVA, JP Morgan, Morgan Stanley, Santander και Société Générale.

ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΕΥ ΠΡΕΣΒΕΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΣΤΗ ΜΑΔΡΙΤΗ

1. Σε περίπτωση αναδημοσίευσης, παρακαλείστε όπως αναφέρεται η πηγή.
2. Εφ' όσον δεν επιθυμείτε πλέον να λαμβάνετε τα Ενημερωτικά Δελτία του Γραφείου ΟΕΥ Μαδρίτης, παρακαλείστε όπως αποστείλετε σχετικό μήνυμα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο μας (ecocom-madrid@mfa.gr).
3. Τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που συλλέγονται από το Υπουργείο Εξωτερικών, παρέχονται από τα υποκείμενα αυτών εκούσιως και χρησιμοποιούνται αποκλειστικά για παροχή ενημέρωσής τους ή για στατιστικούς σκοπούς. Η διαχείριση και προστασία των προσωπικών δεδομένων υπόκειται στα οριζόμενα στο εθνικό, κοινοτικό και διεθνές δίκαιο, σχετικά με την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως εκάστοτε ισχύει (Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την προστασία προσωπικών δεδομένων από το Υπουργείο Εξωτερικών: βλ. <http://www.agora.mfa.gr/prostasia-prosopikon-dedomenon>).
4. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στο παρόν Ενημερωτικό Δελτίο προέρχονται τόσο από επίσημες πηγές (Εθνική Στατιστική Υπηρεσία, Κεντρική Τράπεζα, ιστοσελίδες Υπουργείων και δημοσίων φορέων κ.α.), όσο και από ειδήσεις σε έντυπα και άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης. Το Γραφείο ΟΕΥ Μαδρίτης τηρεί επιφύλαξη ως προς τις ειδησεογραφικές πηγές, για τις οποίες δεν εγγυάται την ακρίβειά τους.